

LE HAVRE

Aki Kaurismäki

Suomi, 2011, 95 min, 95 min, S

O hjaaja-käsikirjoittaja **Aki Kaurismäki** teki vuonna 2011 elokuvan, joka on nyt entistäkin ajankohtaisempi. Ranskalaiseen satamakaupunkiin sijoittuva **Le Havre** kertoo Marcel-nimisestä kengänkiillottajasta (**André Wilms**), joka kohtaa sattumalta afrikkalaisen pakolaispojan Idrissan (**Blondin Miguel**) ja piilottaa tämän poliisilta. Idrissan tarina kietoutuu André'n vaimon Arletty'n (**Kati Outinen**) kohtaloon. Hän sairastuu, mutta ei kerro miehelleen, kuinka vakavasti. Samalla kun Marcel yrittää auttaa Idrissaa pääsemään sukulaistensa luokse Lontooseen, Arletty taistelee hengestään kaupungin sairaalassa.

Le Havren tapahtumat voisivat olla totta, mutta niissä on vahvasti kaurismäkeläinen sävytys. Liikutaan siis jossain tyylytellyn realismin ja runouden välimaastossa. Elokuvan tyylijalaja on vaikea määrittellä tarkasti, mutta se on viehättävä yhdistelmä satua, yhteiskunnallista draamaa ja lempeää komediaa. Se on tiukasti kiinni todellisen maailman tapahtumissa, mutta tapahtumien logiikka on kuin sadusta.

Aki Kaurismäkeä pidetään yhtenä eurooppalaisen elokuvan suurista humanisteista. Hänen inhimillinen kosketuksensa näkyy esimerkiksi kohtauksessa, jossa pakolaisia kuljettanut kontti avataan. Afrikkalaisia ei esitetä kurjina tai näänntyneinä vaan sivistyneinä ja oman arvonsa tuntevina. Uutiskuvissa meille näytetään usein aivan erilainen todellisuus.

Le Havre testaa katsojan empatiakykyä. Ovatko kontissa saapuvat afrikkalaiset vain riesa ja uhka, joihin pitää soveltaa maaherran ja poliisin antamia ohjeita? Vai voiko heihin suhtautua lähimmäisinä? Onko jokaisen aina tehtävä velvollisuutensa, ja kuka sen

lopulta määrittelee? Kaurismäen vastaus on selvä, mutta elokuvan katsoja saa päättää itse omasta suhtautumisestaan.

Suomalainen auteur

Aki Kaurismäki lienee maailmalla tunnetuin suomalainen elokuvaohjaaja. Häntä on joskus kuvailtu ainoaksi suomalaiseksi *auteuriksi* (ranskaa, tarkoittaa tekijää tai kirjailijaa). Termi viittaa Ranskassa 1950-luvulla syntyneeseen auteur-teoriaan. Niin sanotun uuden aallon piirissä toimineet kriitikot ja elokuvatekijät uskoivat, että juuri ohjaajan näkemys näkyy lopullisessa elokuvassa, vaikka lopputeksteissä voi olla kymmeniä tai jopa satoja tekijöitä. Joidenkin mielestä elokuva taas on aina yhteisöllinen taidemuoto, jossa lopputulos on kymmenien ihmisten yhteisen työn tulos.

Nykyisin auteurismilla tarkoitetaan usein sitä, että jollakin ohjaajalla on omaperäinen ja valtavirrasta erottuva tyyli. Yhdysvaltalainen elokuvakriitikko **Roger Ebert** kuvaili Kaurismäen tyyliä vuonna 2003 elokuvan Mies vailla menneisyyttä arvostelussa näin:

"Hänen hahmonsa seisovat usein paikallaan ja lausuvat vuorosanansa kuin ne olisivat ikaikaisia totuuksia, ja myös hänen kameransa seisoo usein paikallaan ja huomioi hahmot ilman erityisiä hienouksia. Hänen hahmonsa eivät juuri hymyile, he nyökkäilevät usein surullisesti, tupakoivat ja odottavat aina pahinta."

Ebertin listaan voisi lisätä myös vanhan populaarimusiikin käytön, yhteiskunnan laitapuolella elävien nostamisen pääosaan sekä lakonisen, yleiskielisen replikoinnin. Kaurismäen on helppo hallita elokuviansa tyyliä, sillä hän käsikirjoittaa, ohjaa ja tuottaa elokuvansa itse. Useimmissa elokuvissa hän vastaa myös leikkauksesta.

Aki Kaurismäen jatkaa tulevaisuudessa osittain saman teeman parissa. Seuraava elokuva on työnimeltään **Pakolainen**, ja sitä odotetaan teattereihin vuonna 2017.

Antti Pentikäinen

POHDITTAVAKSI

- Mikä elokuvan kohtauksista oli koskettavin? Entä hauskin?
- Miksi Idrissaa etsinyt komisario Monet päästi pojan pakoon kalastajaveneellä? Toimiko hän oikein?
- Aki Kaurismäkeä kutsutaan usein auteuriksi, eli hänen elokuvissaan näkyy ohjaajan persoonallinen tyyli. Tuleeko mieleenne muita ohjaajia, joiden tyylin tunnistaa, vaikka ei tietäisi ohjaajan nimeä?
- Miten Aki Kaurismäen kerronta muista näkemistänne elokuvista? Miltä hänen elokuviensa katsominen tuntuu?
- Voisiko Le Havren tapahtumat siirtää Suomeen? Millaisia muutoksia tarina vaatisi? Pohtikaa pienissä ryhmissä, millaisen Suomeen sijoittuvan elokuvan voisi tehdä pakolaisaiheesta. Kirjoittakaa ideoidenne pohjalta lyhyt synopsis eli tiivistelmä, josta käyvät ilmi tärkeimmät juonenkäänteet ja henkilöt. Kertokaa tarinat toisilleen. Mikä niistä on kiinnostavin?
- Toisessa tarinankerrontatehtävässä asetelma käännetään toisin päin: Keksikää tarina, jossa suomalainen joutuu hakeutumaan turvaan ulkomaille. Miettikää synopsisista varten, miksi päähenkilö joutuu pakenemaan Suomesta, mihin hän pakenee ja mitä hänelle tapahtuu vieraassa maassa. Jakakaa tarinanne joko kertomalla tai vaikka jonkin verkkotyökalun avulla.
- Kaurismäen elokuvien päähenkilöitä ovat usein yhteiskunnan laitamilla elävät, köyhät ja työläiset. Millaisina heidät kuvataan Le Havressa? Millaiset yhteisön he muodostavat?
- Millainen suhde teillä on suomalaiseen elokuvaan? Välttelettekö niitä vai hakeudutteko niiden pariin? Millaiset suomalaiset elokuvat kiinnostaisivat teitä – mitä aiheita ja teemoja haluaisitte tekijöiden käsittelevän?